

Magjarom tedaj še kaj posodil, ker že sedaj ministri 2 leti zastoj iščejo človeka, bodi Kristijan bodi Jud, ki bi jim denarjev posodil?! Ako jim do novega leta ne dojde zdatne pomoči, morajo Magjari l. 1877. napovedati — krido! Imajo li Magjari upanja kaj, da dobijo pomoči? Imajo! Kde? No, pri naših nemških ustavovercih in liberalcih! To ni prazna šala! Kajti naši ustavoverni ministri in pa magjarski so se pogovorili o novi nagodbi z Ogersko na 10 let. Kakošna da je ta nagodba, to še ni znano, pa bo brž prišlo na den v prihodnji seji državnega zbora. Vendar da ljudi nekoliko pripravijo na čudne reči, ki bodo takrat morale na svitlo, so začeli nekateri nemški liberalni listi pisati, da bi naj mi Magjarom pomagali v denarjih in si tako njihovo prijaznost, oh in še ljubeznjivost, za vselej pridobili. Tednik „Finanzielle Fragmente“ naravnost priporoča, da bi naj mi od Magjarov 450 milijonov dolga prevzeli. To je vendar goropadno! Ni dosti, da so nam ustavoverci naložili okoli 600 milijonov novega dolga, sedaj bi še naj od Magjarov prevzeli 450 milijonov! Po tem takim bi avstrijske narode dualizem v vsakih 10 letih stal — 1000 milijonov! Kolhka sreča in ljubeznjivost!

Cerkvene zadeve.

Val. Orožnov spominek se je 17. t. m. po železnici odposlal v Celje. Vožnjo od Celja do sv. Franciška in vzdiranje bo g. Jož. Lipold v Mozirju priskrbel. Mariborski odbor za spominek je iz Mozirja prejel 156 fl. 20 kr. Hranilnica je od te glavnice plačala 1 fl. 80 kr. obresti. Gosp. Murnika se je za spominek izplačalo 135 fl. ostalih 23 goldinarjev pa g. Lipoldu nazaj poslalo.

Ignacij Orožen. Janko Pajk. Lav. Gregorč.

Č. g. Anton Žuža, častni kanonik, dekan, nadžupnik v Laškem, 4 leta že zlatomešnik, so prejeli od cesarja vitežki red Franc-Jozefov za svojo mnogoletno in jako zaslužno delovanje kot duhovnik in državljana. Častitljivi gospod so pa tudi v narodnem oziru vselej in povsod zgled zvestega, požrtvovalnega narodnjaka ter se vedno in vedno s prav mladeniškim ognjem zanimajo za vse, kar bi ljubej nam slovenske domovini služilo na čast in blagor. Mnogo let že marljivo podpirajo slovenske časnike, vsakovrstna slovstvena podvzjetja in društva. Sv. Mohorjevo društvo, Matica slovenska, tiskovno društvo v Mariboru itd. jih šteje med ustanovnike in tudi Slov. Gospodarja bili so vselej blagodušen podpornik. Bog nam jih ohrani še mnoga, mnoga leta!

Iz Slatine se piše v „Kat. List“, da vsako leto od začetka majnika do konca kimovca pride tje do 2000 ljudi se zdraviti z vodo. Dopisnik posebno hvali pobožnost ondotnega štajerskega ljudstva, in še posebej bogoljubnost in poštenost številnih ženskih poslov v tem času pri tej napravi. Vsaki nedolžnost iz oči sije. Vsaka prej-

den se podà v nevarno službo, se potrdi s prejetjem ss. zakramentov; tako tudi po opravljeni strežbi; mnogo jih zraven tega vsak teden, pa tudi še po 2–4krat na teden gre k sv. Obhajilu. Nekatere že o 1/2,5 uri zjutraj čakajo na sv. mešo, akoravno imajo silno dela, ter je njih večina vsak dan pri sv. meši; o nedeljah in praznikih pa bi si vsaka štela za največi greh, ako bi ne slišala sv. meše. Pri natakanji vode prepevajo Slomškove pesmi. — Taka zvestoba do Boga in skrb za lastno zveličanje je pač lep zgled za posle in vse mlado ženstvo.

V nekem mestu Renskih pokrajin se je veliko tisoč oseb zbiralo, da bi bili preblaženi Devici posebno čast skazovali; trdili so namreč, da se je bila ondi nedavno nebeška Kraljica prikazala. Kmalu so prihruli tudi udje državne policije in žandarji, pa ne zato, da bi bili tudi oni Marijo počastili, temuč s sabljami in bajoneti so pobožno množico razgnali. V prebrisani (?) in prosti (?) Nemčiji je tedaj Mariji prepovedano se prikazati. Danica.

Procesije na Laškem so frajmaurški ministri popolnoma prepovedali. Vsled tega je ljudstvo močno razdraženo, posebno tam, kder so bili božji poti. Krčmarji in štacunarji, ki so poprej bili pri volitvah čisti liberalci in najhujši rogovileži za liberalne in frajmaverske volitve, so sedaj žestoki klerikalci in si želijo stare procesije nazaj. V nekem mestu na Toškanskem so ljudje na predvečer Velike gospojnice od škofa zahtevali, naj peljajo po stari navadi procesijo. Škof so odrekli. Razkačena truma je potem vdrila v zvonik in zvonila celo noč, napadila žandarje in se le 3 kompanijam vojakov umaknila. Sedaj je ministre začel strah obletavati, da se nebi enaki dogodki tudi drugod ponavljali. V tej zadržgi so poslali pismo do župnikov, naj vselej pri gospodski pismeno prošnjo vložijo, kedar bo ljudstvo kako procesijo želelo. Ti pa so naj poprej kardinala Patricija poprašali, kaj jim je storiti, in so potem ministrom odgovorili, da ne bodo prosili nobenega dovoljenja za procesije. Ako hočejo Lahi zopet imeti svete procesije, naj poprej sami odpravijo nespodobno postavo, po katerej so nje zatrli! Tako je prav, to je možko in dostojno postopanje!

Gospodarske stvari.

Splošna ravnila gledé gnoja.

M. II. V obče se v vsakdanjem življenju potem, koliko se ima gnoja njivi podati, razločuje trojna, t. j. močna, srednja in slaba ali pa tudi cela in polovična gnojitev. Za najvažnejša gnojiva so se stalne številke postavile, ki so n. pr. 190–225 metr. centov (380–450 navadnih colnih centov) živalskega ali hlevnega gnoja daje močno, 85–110 metr. centov (170–220 colnih centov) pa slabo gnojitev na oral (0.57 hektare). Oblika,

v kateri se gnojivo podaja, je tudi velike važnosti za njegov učinek, ker se redivne tvarine le v določenih podobah od rastlin v se vzeti morejo. Gnojiva, ki imajo redivne tvarine v lahko razkrojljivi podobi v sebi, bodo mnogo hitreje in ugodneje delovale od onih, v katerih se redivne tvarine ali v malo ali v celo nerazkrojljivi podobi nahajajo. Kajti tudi o gnoju velja: „Kdor hitro da, dvakrat da“. Dokazano je, da pognojitev z kostmi v debelih kosih prav nič ne izda, med tem, ko ima poparjena koščena moka, če se nje tudi manj poda, izdatne in izvrstne nasledke. Vzrok je ta, da so v koščeni moki redivne tvarine v taki podobi, v kakoršni jo rastline prej in bolj lahko v se vzamejo in v svoje dele spremenijo.

Kmetovavec more tedaj z istim kapitalom in z enakim vspehom mnogo več polja pognojiti, če se hitro delajočega gnoja poslužuje.

Na dalje je vseh raznih gnojiv od lastnosti zemlje in pa od vremena zelo odvisen. Redivne tvarine v raznih gnojivih so za rastline toliko prej užitne, kolikor bolj se vsi pogoji prhnenja in trohnenja v zemlji nahajajo. V kolikor manjši meri se ti pogoji v zemlji nahajajo, toliko počasnejši je tudi učinek, katerega koli gnojiva. In včasih mora ta učinek popolnoma izostati, če prevelika suša ali moča razkrojevanje zadržuje.

Vsak kmetovavec, ki zna rajtati in ki hoče kapital v gospodarstvu naložen kolikor toliko hitro z pridom obrniti, bode rajši po hitrih gnojivih, kakor po počasnih segel, ker tako ne le z časom, ampak tudi z obresti kapitalovimi varčno postopa, ktere na počasna gnojiva izlaga. Taka gnojiva včasih cela leta brez vsega haska v zemlji ležijo, tako da se cel kapital v nevarnost stavlja, ako gnojivo brez vsega učinka ostane. Kjer se po določenem gospodarstvenem redu (kolobaru) še le po več letih enkrat gnoji tako, da se več sadežev tega enkratnega gnojenja redi, tam se mora tudi poznejši učinek gnojitve v poštev jemati.

Posebne imenitosti je pravi čas gnojenja. Močna gnojitev ravno pred ozimino nareja, da žito bolj poleže in bolj v slamo ko v zrnje gre. Grahovica pa v njivo na novo pognojeno posejana daje obilen pridelek in njivo za prihodnjo ozimino dobro pripravlja. Lahko razkrojljiva gnojiva bi se morala na setvo dajati, ki je že iz zemlje pognala. (Gnojitev na glavo.)

Tudi od tega, kaka je zemlja v fizikalnem ali kemičnem oziru je učinek gnojiva zelo odvisen. Nektera gnojiva se prilagajo le zemlji z določeno fizikalčno lastnostjo. Slamuati gnoj kaže le za vezano težko, prepereli in tekoči pa posebno za lahko in suho zemljo. Od kemične sestave zemlje je učinek gnoja zaradi tega odvisen, ker podana hrana sploh le takrat učinek napraviti more, kedar v zemlji jedne ali druge tvarine manjka. Kedar so vse redivne tvarine v obilni meri v zemlji, gnoj pridelka nič več ne poviša, ampak brez posebnega vspeha ostane.

Jabelčna plemena ali sorte. Jablan ali jabelčno drevo je pri nas kralj in prvak med sadnosnim drevjem, ne le zavoljo lepote sadu, ampak tudi zavoljo njegovega okusa, trpežnosti in drugih dobrih, koristnih lastnosti. Jablan je prav evropsko drevo; v bolj toplih krajih že ne stori več, n. pr. v Algijeru v Afriki. Po sadu jablaninem, t. j. po jabelkih razločujemo razna plemena jablan, kojih je jako veliko. Kdor hoče razna plemena spoznavati, ta mora pri jabelkih gledati posebno na nekatera zunanja in znotranja znamenja. Zunanja znamenja so: širokost in dolgost sadu, njegova muha, pecelj in lice; znotranja pa: mesó, okus, peščišče, predali in peške. Gledé prvega znamenja se jemlje ozir na to, ali je jabelko visoko ali dolgo, široko ali ozko. Muha je vrh jabelka odprta, na pol odprta ali zaprta, v petero zobčkov razdeljena, pri nekterih sortah zelena, pri drugih suha. Pecelj je dolg ali kratek, suhljat ali mesnjat. Lice je gladko ali robato, sprva zeleno, potlej belorumeno, rudeče, pisano, rujavo, pikasto, mrežasto, marogasto, lisasto, in kedar sad dozori nastane belo-voščeno ali zlato-rumeno. Znotranja znamenja so: jabelčino meso je ali belo, ali rumeno, rumenkasto, rudečkasto, trdo ali mehko, kislega ali reznega, sladkega, sladkornega ali grenkega okusa. Peščišče ima po petero ali tudi le po četero predalov, katerih jamice so velike ali majhne, prostorne ali ozke in v katerih se nahajajo peške okroglaste, podolglaste, na dolgo špičaste, rujave ali rujavkaste, črne ali črnkaste, črmlene.

Po teh znamenjih je slavni sadjerejec na Nemškem, po imenu Lukas, vsa jabelka razvrstil v 15 velikih plemen, kojih nekatera še več podplemen štejejo. Podplemena se razločujejo po barvi tako, da v 1. podpleme spadajo podsnovno barvana (grundfarbig) jabelka, t. j. ki so po vsej svojej površini ali bela, rumena ali zelena; v 2. podpleme pobarvana jabelka, t. j. ki so na prisolnjeni strani vsaj do $\frac{1}{3}$ površine rudeča ali rudečkasta; in v 3. pleme progasta jabelka, pri katerih se rudeča barva vidi v proge razdeljena. Tri podplemena se pismeno kratko zaznamvajo s številkami 1, 2, 3. Muha je ali odprta, na pol odprta ali zaprta, kar se kratko s pismenkami a, b, c oznamlja. V novejših in sploh vseh boljših sadjerejskih knjigah pomeni na dalje zvezdica * da je sad dober za na mizo, križec †, da je priporočevanja vreden za mošt, ** in †† pomenita pa, da je jabelko zelo izvrsten sad na vsako stran. Po teh znamenjih je tudi najboljše iz knjig izpisati si plemena in sorte, katere kdo želi dobiti v sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru ali iz sadišča štajerske kmetijske družbe v Gradcu. Kajti tako se dotičnim gospodom najbolj lahko in zanesljivo dopové, kakšno sorto jabelk kdo želi. Na primer, nekdo bi rad dobil za svoj vrt zlahtno zlato rajneto ali zlato-rumeni kosmač, kojemu se nemški pravi Gulderling ali pa Ananasapfel. Zelo

gotovo ga bo prejel, če piše: Goldzeug-Apfel, Lukas VII. 1. (2) b ** ††, t. j. zlati kosmač, ki spada v VII. pleme po razvrstitvi jabelk po sadje-rejcu Lukas-u katero pleme obsega vse funtne kosmače (Rambour-Reinetten) in sicer 1. podpleme t. j. po vsej površini zlato-rameno jabelko, ki spada med najizvrstniši sad za mnogovrstno porabo. Petnajst plemen po Lukas-u se glasi: I. kalvili ali rivčeki, ki po jagodah in malinah diše; II. klopotci (Schlotteräpfel), ker peške v njih klopočejo ali škribljajo; III. strucelni ali guldarji (Gulderlinge); IV. rožarice (Rosenäpfel); V. golobčeki (Täublinge); VI. ramborjevi (Ramboure, Pfundäpfel); VII. kosmači (Rambour-Reinetten); VIII. voščene rajnete (Wachs-Reinetten); IX. Borsdorfske rajnete; X. rudeče rajnete; XI. zelene in sive rajnete (ledraršče); XII. zlate rajnete; XIII. pisanci (Strichäpfel); XIV. špičarji (Spitzäpfel) in XV. ploščarji (Plattäpfel). Gledé časa, kedaj jabelka dozori, razločujemo letna, jesenska, zimska in spomladna jabelka. Prva dozori že na drevesih, druga še le potrgana, tretja par mesecev potem, ko so se pospravila, tedaj še le meseca novembra in decembra, četrta pa meseca marca in se torej ohrani med vsemi najdalje. Najmenitnejšim poletnim ali ranim jabelkam prištevajo v 33. št. „Slov. Gosp.“ že popisane astra-banke, potem rudečo magdalenšnico, poletni dišeček, karlomovček, angleški škarlatni pepinek, Virginijsko rožarico in pisani cimetnik.

Juri Žmavec.

M. Poškodovane škropilnice se dajo dober kup popraviti z kosom platna ali česar drugega takega, ki je bil do dobrega v kopalov firnež pomočen. Tako namočeno platno se položi na poškodovano mesto in na solcu posuši. Taka poprava dolgo trpi in je kaj dober kup.

Apno in sol golobom tekne. Zastran apna je to mnogim znano, ker vedó, da je golobom za njihova jajčica apno potrebno in da ravno zarad te potrebe z opekami krite strehe praskajo. Menj znano pa je, da golobi tudi sol močno iščejo in vsako trohico poberejo. To pa opominja vse prijatelje golobov, da jim včasih tudi kaj soli privoščijo, kar se najbolj lahko zgodi, če jim hrano v solno vodo namakati dajejo. Vidno bolj zdravi in živahni jim bodo golobi postali in mladiči hitro rastle.

Strup svinjam so slivove košice, ako se njih v preobilni meri nažró. Temu se ni čuditi. Slivove košice imajo v sebi nekoliko pruske kisline (Blau-säure.) Po pruski kislini zastrupljene svinje postanejo hitro mrtvoudne, ne morejo prav stati in kmalu poginejo. Ljudje pa si glave vbijajo in premišljujejo, kaj je neki ubogim svinjam tako naglo prišlo? Da so zastrupljene, to le malokdo vé. Zato je treba na svinje paziti posebno sedaj in tam, kder imajo mnogo sliv!

Veliki shod žitnih tržcev na Dunaju je ravno-kar razglasil poročilo gledé letošnjih pridelkov na zrnju v ogersko-avstrijskih deželah. Poročilo pravi, da se je pšenice za 300.000 hektolitrov, rži pa za 1.900.000 hektolitrov manj pridelalo, kakor navadno, ječmena pa za 2.300.000 hektolitrov in ovsu za 5 milijonov hektolitrov več. Celo cesarstvo bo tedaj letos imelo za prodajanje zrnja v tuje dežele 4 milijone hektolitrov pšenice, 5 milijonov ječmena, 7—8 milijonov ovsu; rži pa ne bode skoro nič za izvažanje. Pšenično in ječmenovo zrnje je različno, rženo boljše, ovsovo pa izvrstno.

Sejmovi. 26. avg. v Pobrežju za Ptujem; 28. avg. pri sv. Trojici na Goričkem, v Zibiki, v Svičini; 29. avg. na Muti, v Orešju pri Brežicah, v Poličanah, v Žavcu, v Beračah; 30. avg. v Hajdini; 1. sept. v Blanci, pri št. Ila pri Šoštanju in v Žigerskemvrhu.

Dopisi.

Iz Rožne doline na Koroškem. (Janežičeva svečanost). Tiha vasica „Leše“ fare Št. Jakobske v krasni Rožni dolini na Koroškem je v nedeljo 13. avg. praznovala redek praznik, kakoršnega slovenska-koroška dežela še nikdar, odkar je slovesno vstanovljenje slovenskih vojvodov na Gosposveškem polju prenehala. Rojstni dom slovenskega pisatelja in jezikoslovca Antona Janežiča je dobil spominek, da je v njem jeden najrednejših slovenskih možakov belí dan zagledal. Odkrila se je namreč v hišno steno vzdana spominska plošča z napisom: „Tukaj se je rodil 19. dec. 1828 slovenski pisatelj in jezikoslovec Anton Janežič, umrl 1869. Narod obrani mu večni spomin! — Domoljubi l. 1876. „K ti redki svečanosti so se zbrali odlični slovenski rodoljubi in častitelji neumornega delavca na polju slovenskega uma in znanja skoraj iz vseh koncev slovenskega sveta. Največ jih je prišlo iz sosednje Kranjske, med njimi lepo število odličnega razumištvá in pa bistrih sokoličev v lepi njihovi obleki. Kmalu po petih zjutraj so možarji po raznih gričih postavljeni oznanjevali prihod gostov. Zeleni slavoloki in okusno okinčane hiše so kazale veselje o prihodu toliko odličnih gostov. Blizu do 10. ure so se na vozovih, kterih je ta dan morebiti do 100 bilo napreženih, gosti privražali. O 10. uri je bila v farni cerkvi Št. Jakobski, na prijaznem griču, od koder se čaroben razgled po Rožni dolini in velikem delu Koroške odpira, slovesna peta meša, da se je dalo pokojnemu Antonu, kar katoliški Kristijan svojim milim rajnim še dati more. Peli so Ljubljanski pevci Mikložičevo milozvučno prvo mešo z toliko mojstersko izurjenostjo, da je moralo kamenito srce milobe biti prevzeto. Bistri sokoliči so se postavili po sredi cerkve v 2 vrstah in so po končanem svetem opravilu šli okoli velikega oltarja k darovanju, kteri lepi vzgled je